

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXVIII, broj 42

18. listopada 2018.

cijena 200 Ft

Usavršavanje pedagoga u HDS-ovoj organizaciji

FOTO: STIPAN BALATINAC

4. – 5. stranica

90. rođendan dr. Miše Mandića

6. stranica

Obilježen Dan aradskih mučenika

10. stranica

Dani Zrinskih u Keresturu

14. stranica

Komentar

Najprije učiti i naučiti hrvatski jezik

Dvadeset i prvo stoljeće, s ubrzanim razvojem, ali i ubrzanim životom stavlja nas pred niz izazova. Uistinu, nije lako čak ni pratiti što se odvija oko nas i s nama. Teško se nalazimo i snalazimo, iako treba kazati da su mogućnosti zapravo neograničene. Nedostaje možda samo odgovarajući pristup. Nije ni čudo da društveni rad danas nije na cijeni, ili se vrlo slabo cijeni. Najčešće se poziva(mo) na nedostatak vremena, nemamo vremena čak ni za svoje najbliže, za djecu i roditelje, a kamoli za užu ili širu zajednicu. No, još uvijek ima pojedinaca koji se trse oko organiziranja društvenog života, osmišljavaju i organiziraju razne sadržaje. Dakako, potrebni su nam zabavni sadržaji, pogotovo kada za to imamo najmanje vremena, ili pak najmanje odvajamo za to, što baš i nije način. Jer ne može se samo raditi, samo izvršavati obaveze, već je potrebno dati malo i oduška, opustiti se, rasteretiti se svakodnevnih obaveza.

Jendo od najvažnijih je očuvanje i njegovanje materinske riječi, jer bez jezika nema budućnosti. Nažalost jezik se više ne usvaja ne uči u obiteljima, ne prenosi se s naraštaja na naraštaj, već se uglavnom uči u školi. Na nedavno usavršavanju hrvatskih pedagoga u matičnoj domovini, čuli smo kako je škola preuzela skrb o učenju i njegovanju jezika, jer djeca dolaze sa vrlo slabim ili nikakvim znanjem, poznavanjem hrvatskoga jezika. Čuli su i o nekim problemima oko udžbenika, a isto tako sve se više čuje i o nedostaku učitelja i nastavnika, o malome broju studenata na hrvatskim studijima. Kako poboljšati nastavu odnosno učenje hrvatskoga jezika u takvim uvjetima-pitanje je gotovo retoričko. Jasno je da bez udžbenika, nastavnih pomagala i učitelja, bez odgovarajućih nastavnih planova, programa nema ni uspješne nastave. Međutim, manje se govori o tome da bi se najprije trebao učiti, naučiti jezik, a za to ne treba ništa drugo negoli učitelj i učenik. Toliko jednostavno rješenje, samo bi trebalo shvatiti da se jezik i dalje mora prenositi s naraštaja na naraštaj, možda je teže s starih roditelja i roditelja na djecu, ali se može s učitelja na učenika, s nastavnika na učenika. Za to pak trebamo prilagoditi nastavne planove, programe i udžbenike. S.B.

Glasnikov tjedan

Za marketing kao i za sve drugo treba predosjećaj, sposobnost i znanje, ali ni to nije dovoljno ako jasno nismo odredili i postavili cilj, odredili potrošača i osigurali potrebna sredstva za nesmetan marketinški rad. Za opstank narodne zajednice potreban je jasno postavljen cilj, kao u marketingu, uz polemika i društveni dijalog, kao platforme susretanja i razmjene ideja i mišljenja kako dalje, kako bolje, kako očuvati osnovne odrednice narodnosnog opstanaka, a to su hrvatski jezik i pismo, poznavanje vlastite povijesti i kulture, živčeni sadašnjost i osmišljavati budućnost...

Kada govorimo o medijskoj komunikaciji, vlasnici medija znaju koji željeni rezultat očekuju, a društvenim (javnim) medijima treba osigurati okvir nesmetanoga djelovanja poštujući temeljna pravila struke i zakonske regulative koje se odnose na njih. Stručnjaci tvrde da svi koji sudjeluju u medijskoj komunikaciji, u svoj konačnici imaju za cilj svoju ideju, svoj medijski proizvod učiniti brendom. Ali da bi nešto bilo brendom, nije dovoljno da ja kažem kako je to brend, nego moj proizvod, ideja, ...treba biti prihvaćeno od velikoga broja potrošača kako bi mogao utjecati na njih. Za to su potrebne strategije. Kod razvoja brenda narodnosnoga tjednika potrebno je ulaganje u razvoj, spremnost manjinskih zajednica k očuvanju jezika i samobitnosti putem vlastitih medija, u našem slučaju narodno-

snoga tjednika te mrežnih, radijskih i televizijskih platforma, na čemu radimo posljednjih godina, pojavnosti na društvenim mrežama, ulaganje u medije i ljude koji rade u tim istim medijima u održavanju Hrvata u Mađarskoj, te promišljanje i svekolika potpora novim zamislima i svim komunikacijskim strategijama medija u održavanju danas Hrvatske državne samouprave. Za to je potrebno društvo i zajednica narodnosna koja je spremna na dijalog i polemiku na svim razinama, jer inače se ne ispunjavaju ni onih pet temeljnih postulata novinskog posla koje se uče na prvom satu medijske kulture. Who was involved? What happened? Wheredid it take place? When did it take place? Why did that happen? Ako nema stalne inter-

„Ako nema stalne interakcije i u životu, a time i u medijima, onda možemo govoriti tek o prividnom dijalogu i prividnoj slobodi izražavanja.“

akcije i u životu, a time i u medijima, onda možemo govoriti tek o prividnom dijalogu i prividnoj slobodi izražavanja. Za taj privid mogu kao alibi poslužiti društveni profili Fejsbuk, Twiter, Instagram, LinkedIn, Google+, YouTube... koji žele biti mediji. Oni to nisu, oni su tek sredstvo kojim se i mi možemo koristiti u strategiji pozicioniranja brenda, jer itekako mogu utjecati na stavove određenih skupina pa time i narodnosnih. Zbog svega narečenoga potrebna je koncentracija medijske proizvodnje i stvaranje (jačanje) jakoga narodnosnog, u našem slučaju hrvatskoga medijskog brenda u Mađarskoj i svekolika koncentrirana politička i društvena podrška jačanju toga, ako ga već imamo i tu je pred nama, zove se Hrvatski glasnik. Nomen est omen. Zaključeno na marginama II. konferencije Hrvatskoga glasnika pod radnim naslovom Narodnosni tjednik (tjednici): Položaj i razvoj BRENDA.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Sambotelska Hrvatska škola i čuvarnica

Pedeset mališanov u čuvarnici, četrnaest djece u 1. razredu

Dar mjesec i pol tomu da se je začelo novo školsko ljeto i u sambotelskom Obrazovnom centru na Ulici Mari Jászai 4, a kako se predviđa, Sambotelska podružnica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krležu, kljetu jur na novom mjestu i samostalno će koracati dalje na putu. Što naliže aktualnosti, pitali smo zaduženu osobu spomenute ustanove sa strane Hrvatske državne samouprave, Editu Horvat-Pauković. „Naši plani nisu bili ovakovi, nismo računali na ovako velik broj djece. Ljeta 2016. kad smo otprili vrata ustanove, 14 djece smo imali u čuvarnici, a sad nam je vrtić prepun, sa skoro pedeset djece. Po naši informacija su još takovi roditelji u varošu ki bi rado upisali svoju djeću u našu čuvarnicu, ali zasad je to, zavolj visokoga broja, nemoguće. Medjutim, ufamo se da dojučega septembra, kad se selimo u novu zgradu, ćemo moći svakomu mjesta dati”, istakne Edita Horvat-Pauković, drugačije i ravnateljica petroviske Dvojezične škole i naš razgovor nastavimo sa školskim novostima: „Prvi razred pohađa trenutno 14 djece, i to smatramo lipim brojem, ako znamo da med njimi samo dvama dođu iz naše čuvarnice. Ostali školarci su nam upisani iz raznih krajeva varoša i presrični smo, a pravoda i zadovoljni s ovim brojem djece”, kaže još moja sugovornica od koga još doznajemo da u pogledu pedagoškoga kadra takaj nije falinge. „Mislili smo da će biti teško, ali od januara ovoga ljeta imamo još jednu odgojiteljicu, tako smo neslužbeno imali dvi grupe u čuvarnici po mišanoj starosti djece, a od novoga odgojnoga ljeta imamo četire odgojiteljice i dvi tetke. Mirno morem izjaviti da je sve priskrbjeno maksimalno i po struki i po zakonu. U školu smo iskali učiteljice, nažalost, jedna nam se je kolegica na kraju školskoga ljeta vratila u svoju domovinu, Hrvatsku, ali za nje mjesto je bio jako

Najmladji umjetnici

velik interes. Većime su se javile, sad imamo jednu pedagoginju, isto tako iz Hrvatske, a jedna kolegica se je preselila iz pečuške škole k nam, dokle je jedna učiteljica iz Hrvatskoga Židana tako „upala” nutra u sambotelsku ustanovu, jer je bila jedna druga školnikovica naminjena za 1. razred, ka se je pak zaposlila u našoj petroviskoj Dvojezičnoj školi. Tako sve skupa četire učiteljice imamo, dvime med njimi su studentice Visoke učiteljske škole u Baji, ali ako zatribaju bilo kakovu pomoć, mi im stojimo na raspolaganju”, smo još doznali od zastupnice HDS-a, a za obnovu buduće školske zgrade, to se jur najpr zna, da slijedeći mjesec se začmu konkretna djela, kad do kraja aprila 2019. ljeta objekt mora biti pripravan za nesmetano funkcioniranje.

Tiho

1. razred s učiteljicom Estikom Meršić

Usavršavanje hrvatskih pedagoga u Vlašićima

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, u Kulturno-prosvjetnom središtu i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj, u Vlašićima na otoku Pagu, od 27. do 30. rujna organizirano je usavršavanje pedagoga. Na usavršavanju koje je održano u Pansionu „Zavičaj“ sudjelovalo je četrdesetak učiteljica/učitelja i nastavnica/nastavnika iz dvojezičnih škola i ustanova s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika. Izuzev Peštanske regije pozivu su se odazvali hrvatski pedagozi od Bačke do Gradišća, dvojezičnih škola iz Santova, Pečuha i Koljnofa, nadalje predmetnih škola iz Baje, Gare, Aljmaša, Hrvatskog Židana, Gornjeg Četara, Boršfe, Serdahela, Bečehela, Kaniže, Mohača, Starina, Šeljina, Martinaca, Šikloša, Lukovišća, Barče, Bizonje i Kemlje.

O knjizi „Hrvatska od stoljeća 7. do danas“

Prve je večeri predstavljeno hrvatsko izdanje knjige dr. sc. Dinka Šokčevića „Hrvatska od stoljeća 7. do danas“, koja je objavljena izvorno na mađarskome jeziku, a zatim dopunjen i u prijevodu i na hrvatskome. Nakon pozdravnih riječi HDS-ova predsjednika Ivana Gugana, autor je govorio o tome kako je i zašto nastala ova knjiga i po čemu se razlikuje od drugih povijesti Hrvatske. Iznio je i svoj pogled na povijest naglašujući da povijesti prije svega treba pristupiti realno. Kako o hrvatsko-mađarskoj povijesti pišu hrvatski i mađarski povjesničari, kako i što se o hrvatskoj povijesti piše u hrvatskim i mađarskim udžbenicima. Između ostalog ukazao je na jezične poteškoće jer je malo povjesničara koji znaju i hrvatski i mađarski, čime je otežano proučavanje povijesnih izvora. Premda je u historiografiji došlo do promjena, u udžbenicima je prikazivanje hrvatsko-mađarske povijesti još uvijek vrlo stereotipna. Kako uz ostalo reče, za krivu sliku o zajedničkoj povijesti najviše su krivi udžbenici, mađarski zato što zastupljaju Hrvatsku i povijesne činjenice, a hrvatski jer još uvijek prenaglašuju suprotnosti između Hrvata i Mađara i u onim razdobljima kada ih nije bilo.

– Ova Povijest Hrvatske znatno se razlikuje od svih dosadašnjih zato što sasvim drukčije gleda na zajedničku hrvatsko-mađarsku povijest. Jedan od recenzenata piše o mojem objektivnom gledanju na povijest, a ja više volim izraz realni pogled na povijest. – istaknuo je uz ostalo Dinko Šokčević.

Ogledni sati u paškoj Osnovnoj školi »Juraj Dalmatinac«

U petak prijedodne sudionici su pribivali oglednim satima u paškoj Osnovnoj školi »Juraj Dalmatinac«. Pošto je predstavnik i pedagoge Hrvata iz Mađarske primila ravnateljica Željka Zubović,

U paškoj osnovnoj školi

naše učiteljice/učitelji, odnosno nastavnice/nastavnici posjetili su ogledne sate hrvatskoga jezika, povijesti, matematike i vjeronauka. Tijekom prijedpodneva bilo je vremena i za razgled povijesnih i kulturnih znamenitosti grada Paga. Dio sudionika u popodnevним satima posjetilo je i plažu u Vlašićima, a oni hrabriji su se i kupali.

Okrugli stol o budućnosti hrvatskoga školstva u Mađarskoj

Pod predsjedanjem HDS-ova predsjednika Ivana Gugana, u „Zavičaju“ prije večere ustrojen je okrugli stol na temu „Budućnost hrvatskoga školstva u Mađarskoj“.

– Trebamo ustvrditi da onakav način rada kakav je bio do sada više vjerojatno neće funkcionirati jer treba priznati da djeca koja dođu u školu više ne dolaze sa solidnim znanjem hrvatskoga jezika, nego najčešće s nikakvim znanjem. – reče uz ostalo uvodno

Predstavljanje knjige Dinka Šokčevića (desno)

Referentica Ministarstva ljudskih resursa Ágnes Csépe

Zamjenik predsjednice Centra „Klebsberg” Balázs Péterffy

Na predavanju zamjenika državnog tajnika dr. Zoltána Fűrjesa

Dio sudionika u „Zavičaju”

Šetnja paškim ulicama

predsjednik Gugan naglašujući da sve treba iz temelja promijeniti, programe, praksu i sve drugo. Kao ključne teškoće naveo je nedostatak učitelja odnosno nastavnika, uz to još i mali broj studenata na učiteljskome smjeru, problem zastarjelih i neprikladnih udžbenika, usavršavanja pedagoga, nedovoljno metodičkih usavršavanja. Kao jednu od mogućnosti poboljšanja stanja naveo je potrebu gostujućih učitelja, lektora iz Hrvatske. Kako nadalje reče, potaknuto je i osnivanje jednoga Pedagoškog zavoda koji bi bio u stalnoj vezi s ustanovama, ravnateljima i pedagozima. Budući da u obrazovnim okruzima «Klebsberg» nema narodnosnog odjela, pomak je postignut time da će u većini njih biti i hrvatskih, odnosno narodnosnih predstavnika.

Stručna i metodička predavanja

U subotu prijepodne sudionici su slušali tri izlaganja. Zamjenik predsjednice Centra „Klebsberg” Balázs Péterffy sudionike je

upoznao sa zadacima i razvojnim planovima Centra „Klebsberg”. Uvodno je govorio o raspodjeli, iskustvima i djelovanju 60 obrazovnih okruga, nadalje o razvojnim planovima na polju inovacije, razvoja infrastrukture, njegovanja nadarenih učenika, pokretanju raznih natjecanja. Glede ostvarivanja narečenih planova i zadaća sudionike je upoznao s raznim potporama koje se mogu nabaviti putem natječaja, te o mogućnostima stipendija odnosno stipendiranja.

Referentica za udžbenike i nastavna pomagala Ministarstva ljudskih resursa (EMMI) Ágnes Csépké izlagala je o aktualnostima razvoja udžbenika i nastavnoga gradiva, posebno se osvrnula na zgotovljene i planirane hrvatske udžbenike te nastavna pomagala za razdoblje između 2018. i 2020. godine. Nastavnici su u razgovoru dali prednost digitalnim udžbenicima, pa i formatima u pdf-u, koji su po njihovu mišljenju dostupniji, zanimljiviji i privlačniji za učenike, a mogu se rabiti i na pametnim pločama.

Učiteljica razredne nastave Lana Jager održala je zanimljivo metodičko predavanje na temu „Jezične igre u nastavi hrvatskoga jezika”, nastalo na temelju jednogodišnjeg podučavanja u Područnoj školi Hrvatske škole Miroslava Krležu u Sambotelu.

Suradnja sa Sveučilištem u Zadru

Sudionike usavršavanja posjetio je i književnik Robert Bacalja, profesor Filozofskog fakulteta u Zadru, predsjednik zadarskog ogranka Društva hrvatskih književnika, koji je s čelnicima Hrvata u Mađarskoj vodio razgovore o proširivanju suradnje. Načelno je dogovoreno predavljanje knjige Dinka Šokčevića u Zadru, a potaknuta je i suradnja zadarskoga Sveučilišta s Visokom školom Józsefa Eötvösa u Baji.

O aktualnostima narodnosne politike

Tijekom večeri predavanje s naslovom Aktualnosti narodnosne politike održao je dr. Zoltán Fűrjes, zamjenik državnog tajnika za vjerska i narodnosna pitanja. Između ostalog on je dao kratak pregled pravnih regulacija, od narodnosnog do temeljnog zakona Mađarske, te sustav podupiranja putem proračuna i raznih mogućnosti putem natječaja. Naglasio je da je u razdoblju između 2010. i 2019. umalo utrostručen okvirni iznos namijenjen za podupiranje narodnosti.

Završne večeri sudionicima su uručene i potvrde zadarskoga Sveučilišta o usavršavanju u matičnoj domovini.

Stipan Balatinac

Proslavljen 90. rođendan dr. Miše Mandića

Kroničaru sela Čavolja u čast

U organizaciji čavoljske Hrvatske samouprave, u petak, 14. rujna u narečenome bačkom naselju održana je svečanost u povodu 90. rođendana dr. Miše Mandića. Na svečanosti priređenoj u mjesnom domu kulture uz gotovo četrdeset gostiju, priznatom etnologu, istraživaču mjesne povijesti, sakupljaču duhovnog i materijalnog blaga bunjevačkih, odnosno čavoljskih Hrvata, društvenom djelatniku, utemeljitelju čavoljskoga zavičajnog muzeja i autoru dvadesetak knjiga i brojnih studija objavljenih

Stipan Mandić (stojeći) i dr. Mišo Mandić

na hrvatskom i/ili mađarskom jeziku, čestitali su prijatelji, kolege, njegovi bivši učenici i suseljeni. Svojom su nazočnošću svečanost uveličali predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gugan, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, te predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Srbiji Slaven Bačić. U ime domaćina, okupljene je goste i uzvanike srdačno pozdravio predsjednik mjesne Hrvatske samouprave Stipan Mandić, koji je ukratko predstavio slavljenikov život i rad. Potom je pročitao čestitke koje su dr. Miši Mandiću uputili njegovi prijatelji i istaknuti društveni djelatnici koji nisu mogli doći na svečanost, prijatelj iz Kruga za upoznavanje domovine Béla Ábel, bajske gradonačelnik Róbert Fercsák, te priznati matematičar Gyula Obadovics. Slavljenik dr. Mišo Mandić uza srdačni pozdrav zahvalio je okupljenima što su se odazvali

Čavoljci i gosti

Izložba knjiga

pozivu organizatora i uveličali rođendansku svečanost. Tom je prigodom bilježnica naselja dr. Gabriella Gyenes slavljeniku uručila Spomenicu premijera Viktora Orbána dodijeljenu u povodu njegova 90. rođendana. Svečanost je uljepšana prigodnim stihovima koje su na hrvatskom i mađarskom jeziku kazivale čavoljske učenice.

Dr. Mišo Mandić rođen je u Čavolju 4. rujna 1928. godine u težačkoj obitelji bunjevačkih Hrvata. Osnovnu je školu završio u rodnome selu, a diplomirao na bajske visokoj učiteljskoj školi. Od 1949. bio je ravnatelj Bunjevačke škole u Čavolju, a od 1957.

s manjim prekidom do svog umirovljenja 1988. godine radio je u čavoljskoj osnovnoj školi. Svoj životni vijek posvetio je istraživanju mjesne povijesti, te sakupljanju materijalnog i duhovnoga blaga bunjevačkih Hrvata, posebno čavoljskih Bunjevaca. Autor je dvadesetak knjiga o bunjevačkim Hrvatima i o Čavolju.

Najpoznatije mu je izdanje pod nazivom Poglavlja iz čavoljske kronike. Šezdesetih godina priključio se pokretu za upoznavanje domovine, bio je predsjednik županijske udruge, a 1964. utemeljio je Čavoljski zavičajni muzej. Počasni je član Mađarskog et-

nografskog društva. Između 1973. i 1981. godine obavljao je dužnost DSJS-ova generalnog tajnika. Na toj je dužnosti pokrenuo osnivanje Bunjevačke zavičajne kuće na Fancagi. Doktorirao je na temu Povijest Bunjevaca u Mađarskoj. Bio je i predsjednikom Hrvatske samouprave sela Čavolja. Dobitnik je više priznanja. Za svoj pedagoški rad dodijeljena mu je Nagrada «Apáczai Csere János», 2008. godine primio je Odličje Viteški križ Republike Mađarske, a dobitnik je i državnog odličja Hrvatske državne samouprave, te odličja Za nacionalne manjine Bačko-kiškunske županijske samouprave. 2009. godine postao je počasnim građaninom sela Čavolja. Umirovljen, danas živi u svome rodnom selu, i još uvijek radi. Čavoljska je svečanost završena druženjem i domjenkom za sve nazočne. Kako nam uz ostalo reče čika Mišo, najradosniji i najponosniji je na svoje bivše učenike koji ga se, zadovoljni što su bili njegovi učenici, i danas prisjećaju, susreću, nazivaju i porazgovaraju s njime. Jednako tako raduje se što ga ne zaboravljaju ni društvena tijela i ustanove Hrvata u Mađarskoj koji prate njegov rad.

S. B.

Jedan dan u Donjem Miholjcu

Djelatnici Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj te Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Slavenskog instituta Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, boravili su u Donjem Miholjcu poradi uspostavljanja suradnje s tamošnjom Gradskom knjižnicom i mozebitnog sudjelovanja u programima i projektima knjižnice i grada Donjeg Miholjca.

Sastanak je potaknuo ravnatelj donjomiholjačke gradske knjižnice Boris Kiš koji je bio lektor na spomenutom Odsjeku, a i sadašnji lektor Dubravko Vrbešić je Donjomiholjčanin. Obadvojica vide mogućnosti za više vidova suradnje u nastupajućem razdoblju s Odsjekom i Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj, razmjena i pokloni knjiga, uzajamna predavanja, zajednički projekti.

Pečušce je primio i zamjenik gradonačelnika Donjeg Miholjca Tomislav Brusač, koji je predstavio grad i aktualna zbivanja u gradu, i na gradskom poglavarstvu, pokazujući interes za su-

radnju. Svi su se sudionici sastanka pojedinačno predstavili s područjem koje istražuju, podučavaju, prikazuju, a o Odsjeku i Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj govorio je Stjepan Blažetin, voditelj Zavoda, te je upoznao zamjenika Brusača s Hrvatima u Mađarskoj, posebice u Baranjskoj županiji, njihovim političkim, društvenim, civilnim, školskim, znanstvenim ustrojstvom. Naglasio je da Zavod kao samostalna ustanova može uči u mnoge zajedničke programe. Vaša je urednica predstavila medijske platforme Croatice – Medijski centar Croaticu s posebnim naglaskom na tjedniku Hrvata u Mađarskoj i njegovim internetskim i fejsbukim profilom, Hrvatski glasnik otprije poznaje i zamjenik Brusač koji je redoviti gost na događanjima koja u Harkanju organizira tamošnja Hrvatska samouprava.

Upoznao ih je i s dvorcem Prandau u kojem je danas smješteno gradsko poglavarstvo te s parkom i poviješću donjomiholjačkih vlastelinskih obitelji o kojima se premalo zna iako je to izvor za moguću suradnju na znanstveno-popularnom i turističkom polju.

Branka Pavić Blažetin

Nakon oslobođenja od turske vlasti 1687. godine, Donji Miholjac pod upravom je Dvorske komore. Carski je dvor rasprodavao i dijelio velike posjede u Slavoniji, i to uglavnom strancima (vojskovođama i zaslužnima u borbi protiv Turaka). Car Karlo VI. darovao je Donji Miholjac i Valpovo 1721. godine savjetniku bečke Dvorske komore grofu Petru Antunu Hillebrandtu von Prandauu. Tako počinje društveni i gospodarski razvoj Donjeg Miholjca.

Udovica Josipa Ignaca Hillebrandta von Prandaua, Marija Ana rođ. Pejačević, za svog sina Karla Sigismunda von Prandaua 1818. dala je izgraditi dvorac u kasnobaroknome stilu i park. Nakon smrti posljednjega muškog nasljednika obitelji Prandau, imanje se dijeli njegovim kćerima. Kći Štefanija dobiva miholjački dio, ona se 1852. udala za grofa Gyulu Mailatha von Székhelya.

POD FOTKU: Spomenik u čast austrijskog cara Franje Josipa I. On je posjetio Donji Miholjac tijekom vojnih manevara koji su se održavali od 12. do 14. rujna 1901. godine. Idejni je autor bio akademski kipar Robert Frangeš Mihanović, a spomenik je otkriven 20. kolovoza 1905. u nazočnosti hrvatskog bana Teodora Pejačevića.

Obitelj gradi novi dvorac u historicističkome stilu, od 1905. do 1914. godine, čiji je projektant budimpeštanski arhitekt István Möller. Dvorac je imao pedesetak prostorija, vodovod, izvor električne struje, središnji sustav za usisavanje prašine te sustav grijanja, koji se sastojao od otvorenih kamina, kalijevih peći i centralnog grijanja. Dvorac je izgrađen na četiri etaže: podrumski prostor, prizemlje, kat i potkrovlje. Unutrašnjost je ukrašena dekorativnom stolarijom od vrhunske slavonske hrastovine kojoj se i danas divimo te terasama i balkonima s prekrasnim ogradama od kovanog željeza.

Ladislav Mailath se ženi groficom Ilmom Hadik de Futak 1905. i vodi imanje sve do 1923. godine. Tada ga prodaje braći Schlesinger.

„Non bene pro toto libertas venditur auro“

Polaznici moga proseminara

Od 20. do 31. kolovoza u Dubrovniku bila je održana 47. Zagrebačka slavistička škola s temom metafore. Zagrebačka je slavistička škola važan ljetni seminar koji okuplja slaviste svih država. Škola je koncipirana na taj način da polaznici pri prijavi odabiru jedan obavezni proseminar ili lektorat (ovisno o jezičnoj razini polaznika) te, ako su zainteresirani, mogu odabrati i fakultativne proseminare. Ove su godine pokrenuta četiri lektorata: *Hrvatski za početnike*, *Konverzacija I*, *Konverzacija II*, *Konverzacija III*; dva obavezna proseminara: *Književni proseminar – Kulturološka čitanja hrvatske književnosti 20. i 21. stoljeća*, *Lingvistički proseminar – Konceptualna metafora, metonimija i konceptualna integracija*; te tri fakultativna proseminara: *Pet plus*, *Kulturna povijest Dubrovnika u ranome novom vijeku*, *Jezik i pismo hrvatskih srednjovjekovnih tekstova / Staroslavenski i starohrvatski jezik*. (više o tome na internetskim stranicama Zagrebačke slavističke škole: <http://www.hrvatskiplus.org/page.php?id=113&naslov=lektoratiproseminari>). Svim se polaznicima nakon uspješno ispunjenih obaveza dodjeljuje diploma i tri ECTS boda (mađ. kreditpont). Voditeljica je 47. Zagrebačke slavističke škole bila doc. dr. sc. Tatjana Pišković, profesorica s Katedre za hrvatski standardni jezik Filozofskog fakulteta u Zagrebu, zamjenica je voditeljice bila doc. dr. sc. Ivana Brković, profesorica s Katedre za stariju hrvatsku književnost istog fakulteta, a programska je tajnica bila dr. sc. Ana Čavar, profesorica s Katedre za metodiku nastave hrvatskoga jezika i književnosti istog fakulteta. Na 47. Zagrebačkoj slavističkoj školi sudjelovali su polaznici iz sljedećih država: Australija, Austrija, Belgija, Bugarska, Češka, Francuska, Južna Koreja,

Vrt (dubrovački)

Mađarska, Makedonija, Njemačka, Poljska, Portugal, Rumunjska, Rusija, SAD, Slovačka, Slovenija, Srbija, Švicarska, Ukrajina. Interesantan je sljedeći broj. Najviše je polaznika iz Poljske (10), potom iz Njemačke (8), a treće mjesto zauzimaju polaznici iz Mađarske. Njih je bilo šest. Profesorica Filozofskog fakulteta Sveučilišta Loránd Eötvös i Sveučilišta u Zagrebu, Jolán Mann, studentice Filozofskog fakulteta Sveučilišta Loránd Eötvös, Dorottya Kanizsai i Vanda Kovács, student Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Dániel Gortva, i studenti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Danijel Blazsetin i Vjekoslav Blazsetin.

Sada se prebacujem u drugi tip naracije kako bi ti tekst doživio osobnije. Dakle, brat i ja stigli smo u Dubrovnik mrvicu ranije od ostalih polaznika. Imam ja dolje jednog dobrog prijatelja, šjora Marina, koji nas je ugostio na otoku Koločepu ili, kako boduli kažu, na Kalamoti. Da ne ulazim u detalje. Mi smo kao sjevernjaci morali jednog dana skuhati pileći pa-

prikaš, naravno bili smo spremni na takve izazove, pa smo ponijeli sa sobom domaću mađarsku crvenu mljevenu papriku. Nakon hektorovičevskog hedonističkog boravka kod šjora Marina došli smo do hotela. Brat i ja se fakat dobro slažemo. Upisali smo isti obaveznati i isti fakultativni proseminar, očito imamo i sličan krug interesa. U jutarnjim smo satima polazili jednodnevni fakultativni proseminar koji je držao profesor Krešimir Bagić. Kod njega bismo svaki dan analizirali jednog hrvatskog pjesnika. Bilo je izuzetno zabavno, profesor je jako dobro vodio skupinu,

uvlačio sve polaznike u analizu. Nakon profesora Bagića slijedio je književni proseminar koji je vodila profesorica Lana Molvarec. Kod nje smo radili prozu, ali i Ujevića i jednu Zajčevu dramu. Na književnom su se proseminaru često vodile burne diskusije. Imali smo dosta vremena

Trenutak za pjesmu

* * *

O Minčeto, ti nadilaziš
sve tvrđave grada ovoga,
i pod tobom nevoljnoga
tugovanje puka paziš.

Ti naš štitiš si i uzdanje,
svak' te ljupkim okom gleda,
tvoje hvale pripovijeda
uz radnosno uzdisanje.

Duro Antun Hidža

Na izletu

i prostora za razgovor, profesorica Molvarec je davala dobre upute. Nismo se uvijek svi slagali oko svega, ali, pa mislim, to je i bit. Poslije bismo imali odmorčić, tada bismo pojeli sendviče koje smo napravili za vrijeme doručka u restoranu hotela. Ipak je Dubrovnik preskup za studentski budžet. Poslije bismo sjeli na predavanje. Kao što već znaš, lajt motiv Slavističke bila je stilska figura metafora. To znači da

se nalazili u Dubrovniku. Kad čovjek prođe kroz Vrata od Pila, prva je građevina koju vidi Velika Onofrijeva česma. Na tom se mjestu najvjerojatnije odigrava komedija Marina Držića *Novela od Stanca*. Kad nakon večernjeg cuganja na porporeli sjedneš pijan kraj česme čistiti kikiriki i buljiš u praznu ulicu odakle bi se mogao pojaviti neki prkosni plemić i prevarom ukrasti kikiriki, onda možeš zaključiti da

Velika Onofrijeva česma

Foto: MARIJA JANKOVIĆ

su na tim zajedničkim predavanjima različiti predavači govorili o različitim ostvarenjima metafore. Nakon predavanja svi bi polaznici imali vremena otići na kavu ili prošetati se, uvijek otprilike sat vremena. Nakon toga bi slijedili razni programi. Da ih ne nabrajam i opisujem, odi i posjeti internetske stranice Zagrebačke slavističke škole, tamo možeš naći detaljne opise svih programa. Ipak, želio bih istaknuti da su ove godine polaznici škole mogli posjetiti čak dvije predstave Dubrovačkih ljetnih igara. To je dosta dobro, moram priznati. Sad mi dopusti da krenem u nabranje nekih asocijacija. Dakle, mi smo

to mjesto ima neku auru. Da si opravdam mamurluk samo apostrofiram dragog mi Bokčila: „Za česa su dukati neg da se pije i ije i trunpa?“ Takav je čitav stari grad. Iz svakog zida iskaču fragmenti pjesama, drama i epova koji tvore cjelinu tog doživljaja. Nema ljepšeg osjećaja nego kad znaš da je najjeftinija pekara na sredini Gundulićeve poljane unutar starih zi-

dina te da se pokraj nje nalazi i Konzum u kojem možeš kupiti pivo i napraviti đir u starom gradu. Tako hodaš po gradu, držiš limenku piva i igraš se njezinim otvorom pa si porežeš prst, a nemaš flastera, pa ti padne na pamet da skokneš do Franjevačkog samostana Male braće. Oni drže ljekarnu od 1357. godine. Kad si već tamo, možeš navratiti i u njihovu crkvu gdje je pokopan Ivan Gundulić. Onda opet produžiš Stradunom, prođeš pokraj Orlanda koji u ruci drži mač, a laktom čuva pravdu, odeš do Sponze, a potom produžiš do dominikanskog samostana pa kroz Vrata od Ploča i sve do Revelina ispred kojeg su klupice s kojih imaš prekrasan pogled na staru luku i arsenal. Digneš noge na zidine koje su čuvali stari Dubrovčani, otvoriš drugu limenku piva i gledaš dubrovačku noć. Mislim, da. Pate-tika, ali i ne možeš drukčije to opisati. Svojim profesorima još nešto moram zahvaliti. Hvala im, ja nisam običan turist, ali nisu ni ostali, ni jedan polaznik. Svi mi postajemo živo tkivo grada, postajemo oči koje zaviruju iza scene, oči koje ulaze u samostanske knjižnice, oči koje oholo žderu inkunabule, arhive u Sponzi i mjesta do kojih ne dopire najezda *Game of Thrones*-a ili *Star Wars*-a.

Nisam baš dobar u zaključcima, mnogo mi vremena oduzimaju, moram se sabrati itd. Tako da ti umjesto svog zaključka nudim tuđi. „Nakon dva tjedna rada i druženja, nakon intenzivna i ambicioznog programa u koji je iznova uloženo mnogo truda i ljubavi, voditeljica je Škole Tatjana Pišković ukazala na neke od ciljeva ovogodišnjeg seminarara... Svi prisutni gromoglasnim su pljeskom zahvalili voditeljici na još jednom vješto izvedenom seminaru nakon čega je – ne bez ponosa i snažnih čuvstava – ovogodišnji seminar proglasila službeno zatvorenim.“

Vjekoslav Blažetin

Bogatstvo...

Dubrovnik (malo drugačiji)

Svečano obilježen Dan aradskih mučenika

Dana 8. listopada 2018. godine u jutarnjim satima u parku pred zgradom budimpeštanskoga Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakcoga doma, kod poprsja Karla Knezića, generala hrvatskoga podrijetla, svečano je obilježen Dan osobitoga sjećanja i dan pogibije aradskih mučenika. Vijence sjećanja ispred Knezićeva poprsja položili su: ravnateljica škole Ana Gojtan, državni tajnik za domobranska pitanja Ministarstva obrane Mađarske István Szabó i veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, te nekoliko generalovih potomaka.

Nakon intoniranja hrvatske i mađarske himne, u nazočnosti polaznika viših razreda, gimnazijalaca i nekoliko profesora škole, stihove Dobriše Cesarića „Pjesma mrtvog pjesnika“ kazivala je maturantica škole Lelle Tomszer, pjesmu Józsefa Bajze „Haynau dal“ gimnazijalac 9. razreda Ábel Boros-Krabok. Prigodnim se govorom nazočnima obratila ravnateljica Ana Gojtan, koja je istaknula da sudbina hrvatskoga i mađarskoga naroda tijekom zajedničke osamstoljetne povijesti poprimila je slične kolotečine, te se isprepletala što putem pojedinaca što pomoću uglednih obitelji. Dva naroda u istoj državnoj zajednici doživjela su razvitak i polet, padove i ratnu tragediju. Kako više puta govorimo da je manjinski život jedna vrst poslanja, ali kako bismo sve to razumjeli, potrebno nam je znanje, i putem toga stečeni uzori. „Odajemo čast junaku Karlu Kneziću, jednom od generala aradskih mučenika, a također i zajedničkomu hrvatsko-mađarskom junaku, koji je shvatio i prihvatio trenutak 1848. – 1849. razdoblja. Njegove nam zamisli i danas, u izazovima svagdašnjice mogu služiti uzorom: Borimo se za sebe i za svoju zajednicu jer samo složna zajednica može opstati i biti uspješnom“, naglasila je ravnateljica Gojtan, te je dodala da svaka povijesna slava nosi u sebi poruku za sadašnjicu, da se danas ne trebamo boriti za zidine svoje utvrde, ni mačem se protiviti neprijatelju, ali od onih koji su to uradili možemo i nešto naučiti. Jer oni su branili svoje iskonsko uvjerenje, prastari materinski jezik i kulturu, borili su se za svoju slobodu. Da su oni stali za obranu dvaju naroda, za hrvatski i mađarski puk, i sve je to poruka današnjici, poruka za nas.

Državni tajnik za domobranska pitanja Ministarstva obrane Mađarske István Szabó dan svečanosti polaganja vijenaca kod poprsja generala Karla Knezića nazvao je simboličnim jer 8. listopada hrvatski narod slavi Dan neovisnosti, za što je i posebno čestitao. „Premda su se ove dvije borbe vodile u različitim razdobljima i prema drugim neprijateljima, ali cilj je bio zajednički: steći neovisnost i slobodu. Posebna je ta sloga za vrijeme 1848. – 1849. revolucije, i za opću i za mađarsku povijest. Poseban je primjer složenosti, da među tadašnjim časnicima, glavnim časnicima Mađarske domobranske vojske, koji su se borili u sklopu Habsburške Monarhije, bili su u većini pripadnici drugih naroda“

Hrvatski veleposlanik Mladen Andrić odaje čast generalu Kneziću.

– istaknuo je državni tajnik Szabó. Naglasio je da Mađarska kako tada u doba Buđenje nacija tako i danas podupire da svi budu slobodni u Europi, da se svi snalaze prema svome znanju i sposobnosti. Ali, kako reče, to iziskuje snažne države, koje će učiniti potrebne korake za obranu svoje države, i to tako da nacionalne i etničke manjine u Karpatskome bazenu mogu očuvati svoj jezik i samobitnost, i da nitko od njih ne treba se odreći već stečenih prava. „Danas se prisjećamo žrtve velikoga borca, Mađara i Hrvata generala Karla Knezića. Prisjećamo se njegova junaštva i domoljublja, ali i tragične pogibije 6. listopada 1849. godine. Stjecanjem okolnosti, današnjega dana, 8. listopada, bilježimo i Dan neovisnosti Republike Hrvatske. I doista sam i osobno. ali i kao veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj dodatno zadovoljan što obilježavanje Dana neovisnosti počinjem baš ovdje, u Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji“, rekao je hrvatski veleposlanik Andrić. Dodao je da polaznici i djelatnici ove ustanove zapravo žive poruku velikoga borca Knezića, a riječ je o zajedništvu i o borbi za boljitak. „Ukratko, riječ je o glavnoj poruci koju je naša predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović uputila za Dan neovisnosti: Mi možemo i hoćemo više. Vama mladima kao i nama malo starijima poručio bih da pokušamo bolje i više. Ali ono što postizemo u svakodnevnom životu, što vi svjedočite ovdje u školi i što mi svjedočimo u svakodnevnoj diplomatskoj i dnevnoj komunikaciji s mađarskim partnerima, pokazuje da zbilja idemo dobrim putem“, naglasio je hrvatski veleposlanik Mladen Andrić. Dodao je da Mađari u Hrvatskoj i Hrvati u Mađarskoj dokazuju da se može skladno živjeti u Europskoj uniji te da u takvim okolnostima želi se poticati dobro susjedstvo, ali jednako tako i dobar te doličan životni standard.

Nakon svečanosti hrvatski veleposlanik Mladen Andrić i državni tajnik István Szabó u društvu ravnateljica Ane Gojtan razgledali su Hrvatsku školu, posebno tjelesnu Dvoranu „Dražen Petrović“ i kabinet za biologiju. U knjižnici škole potomak obitelji Karla Knezića Gábor Mischinger održao je predavanje o toj obitelji.

Kristina Goher

Dio polaznika i profesora škole

PREMINUO ŽIDANSKI IGROKAZAČ JOŠKO RAVADIĆ

ZBOGOM, KAPA!

(1958. – 2018.)

I što si to nam učinio? Mrmljala sam u sebi na poruku, ku sam dobila kot vist o tvojem vjekovječnom odlasku zadnjega septembarskoga dana. Spomenem se kako si se splašio, a splašio si i nas okol sebe, pred dvimi ljeti kad su ti doktori rekli k čemu se moraš držati. Trapile su te muke, svakarčkovi betegi. Mi smo te još u Taboru Peruške Marije batrili, davali tanače (kako smo to nek smili), a vrime je bižalo polag nas, dokle si Ti bio spolom, svagdir. U Staračkom domu, u taboru, u Kulturnom domu, takovoga bilo nij' da nismo izminuli par riči, da nisi postavio pitanja, ali da nas ne bi bio informirao o najnoviji visti. U najvećoj sriči smo Te pak onda našli kad je tvoje kazališno društvo Hrvatskoga Židana igralo. Kad si mogao izajti na – za nas koljnofske, židanske i petroviske igrokazače, svenek – svitski daska. Nosio si u krvi teatar, posebnu čut si imao za izmamiti suze od smiha. Koliko uspjehov si požeo u ulogi austronauete, Pantoševoga bedavoga sina, u borca svehrvatskoga, u junaka ki još žensku taknuo nije, u mornara ku ste nepozabljivo oblikovali s Jakobom (Kumom), drugim po-

kojnim adutom židanskoga kazališća. Ki bi bio onda mislio da jedan drugoga ćete sprohoditi na nebeskom putu? Zadnje naše spravišće je bilo pri Peruškoj u augustu, kad si pri završnoj maši za omladinu recitirao pjesmu Peruškoj Mariji, aš pjesme povidati, glumiti si prvorazredno znao i po ugarski i po hrvatski. Kad je bilo tribi što pomoći, kavu kuhati, podvarati, kuhaću držati u Staračkom domu, Ti si onde bio, pri crikveni sastanki takaj su mogli računati na Te, na društveni gibanji, selski zgotitki, prez Tebe priredbe gor bilo nij'. Za društvo si bio svenek pripravan, kot i za druženje sa svojim igrokazači, ali i za sve druge Hrvate, ki su te došli viditi u tvojem teatru, ali ki su uprav dospili Židancem igrati. Za hrvatsku rič, za svoju vjeru dostojno si vanstao. 4. oktobra, u četvrtak, odsprohodili smo Te na zadnji počivak, a židanski zvoni turbobno su nazvistili, otpravio se je još jedan Hrvat od nas.

Zbogom, Kapa, neka Ti bude laka židanska zemlja!

Timea Horvat

IV. Berbeni festival“ u Starinu

Hrvatska samouprava sela Starina 29. rujna 2018. godine priredila je tradicionalni „IV. Berbeni festival“. Cjelodnevna priredbe počela je sa svetom misom na hrvatskom jeziku koju je služio velečasni Ilija Ćuzdi u mjesnoj katoličkoj crkvi. Starinska crkva Isusa Kralja ove godine obilježava 70. obljetnicu izgradnje. Zatim je slijedila povorka kroz cijelo selo, u kojoj su sudjelovali svirači orkestra Biseri Drave i plesači Plesne skupine Zlatne noge. Orkestar Biseri Drave sastoji se od mjesnih mladića koji već godinama njeguju podravsku hrvatsku glazbu pod vodstvom nastavnika Tibora Kedvesa. Narečeni je sastav 2015. godine u emisiji „Fölszállott a páva“ cijelu državnu publiku upoznao i oduševio milozvučnim podravskim melodijama. U povorci kroza Starin, osim glazbe, čulo se i pjevanje plesača šeljinskih „Zlatnih nogu“. Za taj se dan cijelo selo ukrasilo, svaka kuća i kapija okićena je starim potrepštinama i rukotvorinama. Pred okićenim domovima povorku je čekao stol prepun domaćih kolača, slatkiša, rakije, vina, sokova. Oduševljena gostoprimstvom, povorka je pred tim kućama stala, orkestar zasvirao, plesači uz pjesmu zaplesali zajedno s ukućanima. Tako je povorka išla od kuće do kuće, s velikim veseljem. Potom je slijedila zajednička večera za pozvane goste, uz koju večeru se već uživalo u glazbi sastava „Podravka“ te koji su svirali do kasnih sati za vrijeme druženja. Program se ne bi moglo ostvariti bez potpore Saveza Hrvata u Mađarskoj, Zajednice podravskih Hrvata, Hrvatskoga kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, Ministarstva ljudskih resursa i Fonda za razvoj ljudskih potencijala.

RMN

U Međugorju

Hrvatska samouprava sela Martinaca od 7. do 9. rujna organizirala je hodočašće u poznato katoličko svetište Međugorje te izlet na Jadransko more. Na putovanju je sudjelovalo pedesetak Hrvata i Hrvatice iz Martinaca i susjednih hrvatskih naselja. Na dugački se put krenulo u noćnim satima, da bi se s malim stankama stiglo u poznati grad na Neretvi, u Mostar. Taj je grad dobio ime po poznatome mostu u središtu Staroga grada, koji spaja dvije obale rijeke Neretve. U povijesti most su više puta srušili, ali su ga 2004. godine potpuno obnovili i tada je most zapisan na listu Svjetske kulturne baštine UNESCO-a. Poslije razgledanja Mostara, put se nastavljao prema Međugorju,

ondje su hodočasnici nakon zauzimanja soba i zajedničke večere otišli na svetu misu. Molilo se na misnome slavlju u župnoj crkvi sv. Jakova i ispred kamenoga kipa Kraljice Mira. Sutradan nakon ranog doručka krenulo se na brdo Križevac, a poslijepodne na Brdo Ukazanja uz marijanske pjesme i molitve krunice. Brdo Ukazanja mjesto je gdje su Gospina ukazanja počela 24. lipnja 1981. godine za šestero mladih i koja ukazanja još i dandanas traju. Nakon vjerskih sadržaja treći dan je proveden u duhu Jadranskog mora, otputovalo se namakarsku rivijeru, gdje veličanstveni masiv planine Biokovo uranja u plavetnilo Jadranskog mora. Ovaj dio Jadrana svojom ljepotom već mnogo godina privlači turiste te je jedna od najomiljenijih rivijera na Jadranu. Na bijelom žalu, uz kristalno čisto more i miris borove šume nalazi se grad Makarska, s poznatom plažom dugom gotovo dvakilometra. U gradu se provelo pet sati, za vrijeme kojih se moglo kupati, pogledati znamenitosti grada, uživati u lijepome sunčanom vremenu, u zadnjim toplim sunčevim zrakama. Nakon upoznavanja grada krenulo se prema Podravini. Sudionici putovanja stigli su doma s mnogo lijepih uspomena i s mirom u duši.

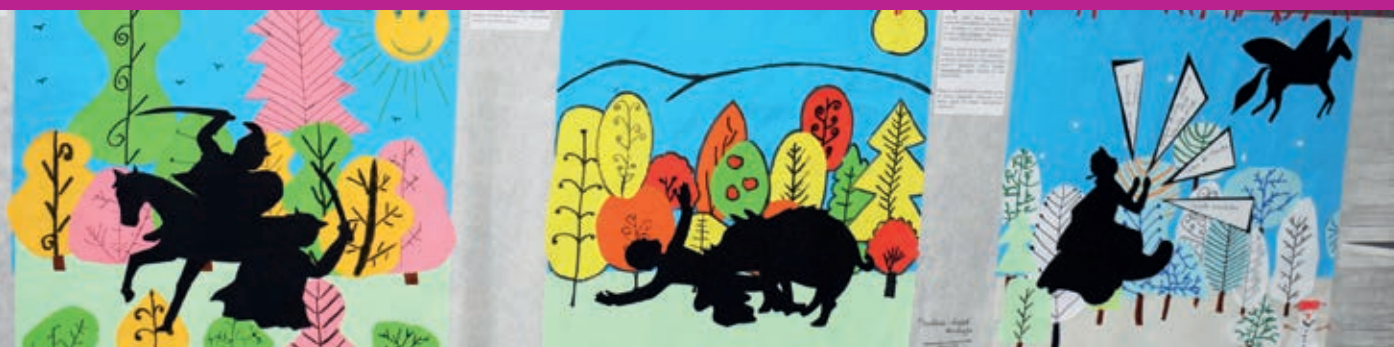
RMN

Mala stranica

„Hižni blagoslov“ o Zrinskima

Rad učenika serdahelske Osnovne škole „Katarina Zrinski“

Uoči Dana Nikole Zrinskog u Keresturu, tamošnja Osnovna škola «Nikola Zrinski» raspisala je natječaj za učenike pomurskih osnovnih škola u kojima se predaje hrvatski jezik, te za učenike partnerskih škola. Zadatak je bio izraditi „Hižni blagoslov“ s tematikom obitelji Zrinskih, na kojem će biti kakva krilatica što ju je izrekao tko god od slavni članova te obitelji. Na natječaj je pristiglo više od 30 radova koje su ocjenjivali nastavnici keresturske škole, međutim stiglo je tako mnogo lijepih radova da je svatko nagrađen kakvim manjim darom, ipak je nekoliko radova posebno istaknuto. U skupnom natjecanju ocjenjivačkom sudu se najviše sviđao „hižni blagoslov“ Osnovne škole „Katarina Zrinski“ iz Serdahela i Osnovne škole iz Boršfe, a u pojedinačnom radovi Maje Vargović i Ane Nore Rakoš.

„Hižni blagoslov“ boršfanskih učenika

„Hižni blagoslov“ o pogubljenju Nikole Zrinskog, autorica je Maja Vargović.

Autorica je „hižnoga blagoslova“ Ana Nora Rakoš.

Dani Zrinskih u Keresturu

Natječaj za djecu, đačka konferencija, spomen-trčanje, svečanost u spomen Nikoli Zrinskom, Kulturološki susreti, prisega novih Zrinskih kadeta, dodjela stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“, priznanja, kulturni programi i još drugi sadržaji bogatili su ovogodišnje programe Dana Zrinskih u Keresturu, održanih od 20. do 22. rujna 2018.

Nikola Zrinski, hrvatski ban, vojskovođa, pjesnik koji je nedaleko od Kerestura gradio svoju utvrdu Novi Zrin boreći se protiv neprijatelja, i nakon više stoljeća uzor je pomurskim Hrvatima sa svojom odanošću domovini, hrabrošću, obrazovanošću, poštenjem i drugim ljudskim vrlinama. Keresturci njegov kult čuvaju i prenose na mlađe naraštaje. Organiziranje trodnevne manifestacije bila je primjerna suradnja keresturskih mjesnih ustanova, samouprava, civilnih organizacija, poduzetnika i pojedinaca, čime je postignuto zajedništvo seoske zajednice.

Dobitnici stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“

nici pomurskih škola trebaju biti obrazovani i znati strane jezike, za njih je organizirano natjecanje u memoriziranju engleskih, hrvatskih i njemačkih riječi, te natjecanje u kazivanju stihova. Prigodom obilježavanja svake je godine raspisan natječaj za pomurske škole, ovaj put je trebalo izraditi zidni blagoslov o Zrinskim. Od radova je uređena izložba u predvorju škole, koju je otvorio počasni konzul dr. Atila Kos.

Stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“

Fondaciju za stipendiranje četiri najbolja učenika keresturske škole te nagradu za istaknutu učiteljicu utemeljio je 2005. godine prof. dr. Karlo Gadanji umirovljeni rektor Fakulteta u Sambotelu, rođeni Keresturac. Od tada svake se godine dodjeljuje jednokratna stipendija. Stipendisti školske godine 2018./2019. jesu: Ana Virovec, Ana Nora Rakoš, Flora Orban, Martin Zetenj Župek, a Priznanje za „najučiteljicu“ preuzela je Biserka Bedi. Profesor je tijekom 14 godina dodijelio stipendije ukupno za 56 učenika keresturske škole, te nagradio 14 nastavnika.

Kulturološki susreti Zrinskih i prisega kadeta

Pomurska i donjomeđimurska naselja radi očuvanja spomena obitelji Zrinskih i utvrde Novi Zrin 2007. godine potpisali su sporazum o održavanju Kulturoloških susreta Zrinskih. Susreti spajaju sva naselja koja njeguju spomen na tu obitelj, od Legrada, Donjeg Vidovca, Donje Dubrave, Belezne, Kerestura, Mlinaraca, Zakona (Zákányfalú), Tiloša do Mlinaraca. Osim općina, u tome sudjeluju i ustanove poput Vojne akademije u Budimpešti, Muzeja Međimurja i čakovečke Zrinske garde. Kulturološki su susreti u subotu započeli dvojezičnom svetom misom u kalacipskoj kapelici, koju je predvodio Antun Hobljaj, dekan iz Preloga, te nastavljali povorkom po mjestu u kojoj su svi predstavnici raznih naselja sa zastavama prolazili kroza selo do doma kulture. Načelnik Lajoš Pavlic u uložiću pozdravio je sve sudionike i istaknuo bit održavanja spomen-obilježja koja povezuju žitelje raznih država. Pozdravne je riječi uputio i Péter Csesnyes, državni tajnik Ministarstva inovacije. Uoči priredbe u nazočnosti čakovečke Zrinske garde održano je svečano imenovanje novih članova Povijesne postrojbe Zrinskih kadeta. Novim su kadetima postali: Grga Bali, Mark Tomaš Bordaš, Dominik Dobri, Žombor Virovec, Kristijan Baka i Martin Dobak. Tijekom programa uručeno je Priznanje 130. godišnjom mjesnoj Vatrogasnoj udruzi, a počasni građanin sela postao je mjesni liječnik dr. István Borda. Trodnevnu su manifestaciju potpomogli; Ministarstvo ljudskih potencijala, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, Županijska samouprava Zalske županije, kaniški Obrazovni okrug, Savez Hrvata u Mađarskoj i keresturska Hrvatska samouprava.

beta

Prisega prvša

Spomen-program Nikoli Zrinskom u mjesnoj osnovnoj školi Keresturska Hrvatska osnovna škola pošto je 1991. godine primila ime Nikole Zrinskog, započela je organiziranjem Spomen-svečanosti Nikole Zrinskog, i to je i danas središnji program Dana Zrinskih, iako iz godine u godinu proširuju se programi s novim sadržajima. Na svečanost stižu ugledni gosti, koji u ime svojih ustanova, organizacija polažu vijenac pred poprsjem Nikole Zrinskog, ove su godine to bili: Jozo Solga, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu, Ivan Guban, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Atila Kos, počasni konzul Konzulata Republike Hrvatske u Kaniži, Jozo Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, prof. dr. Karlo Gadanji, počasni građanin naselja Kerestura, Ferenc Magyar, ravnatelj kaniškog Obrazovnog okruga i predstavnici prijateljskih škola iz Zagreba, Draškovca, Kotoribe, Lendave. Svake je godine najsvečaniji čin programa prisega prvoškolaca pred poprsjem i školskom zastavom. Tom prigodom roditeljsko vijeće škole svakog prvša podari školskom kravatom na kojoj je lik Nikole Zrinskog. Toga se dana pozivaju i bivši učenici keresturske škole da bi govorili o tome današnjim školarcima kamo se može stići marljivim učenjem, Gošća je bila voditeljica keresturskoga Dječjeg vrtića Ruža Novak Tolnai. Nikola Zrinski govorio je na pet jezika, stoga i uče-

Andrea Kutrović Vinska kraljica 2018.

Kiseg je poznata vin-ska regija, a stoljeća dugo čuva svoje tradicije i običaje u svezi s vinogradarstvom. Za vrime trgadbe sad jur trodnevnim programom svečuju vinski sriću u čijem okviru svako ljeto se izabere i Vinska kraljica, ka cijelo jedno ljeto zastupa Kiseg i raznaša dobru vist kiseških kapljic. Ljetos dvi kandidatkinje su se naticale za ovu časnu titulu, i pred

izabranim žirijem su morale iskazati svoju šikanost u baratanju s dugovanji vinara i vinogradara, ali morale su odgovoriti i na brojna pitanja s ovom tematikom. Vinska kraljica 2018. ljeta postala je čepreška Andrea Kutrović, ka ima i svoje hrvatske korone, pokidob joj je mati iz Prisike i bila je članica gradske Hrvatske samouprave u Čepregu. Mala Andrea je pohadjala hrvatske tečaje u svojem gradu i čestokrat smo joj mogli aplaudirati na različiti hrvatski naticanji u jačenju. Tri ljeti dugo je bila dirigentica hrvatskoga zbora Janković u Čepregu i danas s materom skupa su članice velikoga zbora Gradišćanskih Hrvatov Pax et bonum. 19. Kraljica vina grada Kisega je 28-ljetna odgojiteljica u Čepregu i kako je rekla, potrudit će se na sve već mjesti predstaviti kišeska vina, a u svakom trenutku "svojega kraljevanja" jur sad uživa.

Tiho

SANTOVO

Nakon prošle godine kada se predstavila mohačka Vinarija „Planina“ i tamošnji hrvatski vinar Zoltan Horvat, Državna udruga šokačkih Hrvatov 3. studenog ove godine priređuje 2. kušanje vina koje će se održati u santovačkoj Čajani (Teaház) u 18 sati. Tom će se prigodom predstaviti Vinarija „Pinkert“ iz Hrvatske, iz baranjskog naselja Suza u Općini Kneževi Vinogradi. Okupljeni će kušati vina graševinu, sauvignon blanc, rose, frankovku i cuvee, a uz to će u ponudi biti i slastice ispod peke. Cijena ulaznica s kušanjem vina i večerom: 3500 forinta, koje se mogu kupiti u preprodaji u narečenom ugostiteljskom zdanju. Tijekom će večeri vinski priredbu uljepšat TS „Santovci“.

TRAJŠTOF

Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov Vas srdačno poziva 22. oktobra, pondiljak u 18 uri, u Socijalni centar, Trajštof (Flugplatzstraße 8) na predstavljanje knjige „Vile i viške kod Gradišćanskih Hrvatov u svitlu pismenih izvorov, usmene predaje i etimološkoga promatranja“. Referenti su: mag. Silvija Bucolić, prof. dr. Georg Holzer i dr. Nikola Benčić. Muzičko će program oblikovati Heinz Hoffmann. Potom se svi gosti pozivaju na bife. Knjiga će se prikazati i u Hrvatskom centru u Beču (Schwindgasse 14) 28. novembra, u srijedu, od 20 uri začeto.

U mađarskome National Memorial centru u Mohaču potpisan je Memorandum o osnivanju Upravljačkog odbora Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav pod zaštitom UNESCO-a.

Uime domaćina, okupljene je pozdravio ravnatelj Nacionalnog parka Dunav – Drava Szabolcs Závoczy, a podršku ovom poticaju izrazio je i Josip Hren, predstavnik Ministarstva zaštite okoliša i energetike. Inicijativu i tekst Memoranduma, okupljenima je predstavila ravnateljica Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravške županije Tatjana Arnold Sabo.

Rezervat biosfere Mura – Drava – Dunav proglašen je u srpnju 2012. godine odlukom UNESCO-ova Međunarodnog koordinacijskog vijeća programa Čovjek i biosfera, na području Mađarske i Republike Hrvatske, s namjerom da se postignu ciljevi zacrtani Sevilja-strategijom, Lima akcijskim planom i MAB-strategijom 2015. – 2020.

Upravljački je odbor nastao kao postignuće dugogodišnje suradnje ustanova s obje strane granice, koje upravljaju zaštićenim i Natura 2000 područjima, kako bi se usklađeno još bolje upravljalo zaštićenim područjima, podizala svijest javnosti o potrebi očuvanja i unapređenja statusa izuzetne biološke raznolikosti ovog područja, pripremali budući zajednički projekti, poticala istraživanja područja i odgojne aktivnosti, te pridonijelo održivom razvoju mjesnih zajednica.

Upravljački odbor ima devet ustanova članica (Nacionalni parkovi Duna – Dráva i Balaton-felvidéki, Park prirode Kopački rit, te šest javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima na području Međimurske, Varaždinske, Koprivničko-križevačke, Virovitičko-podravške, Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije).

Ustanove članice predsjedat će Upravljačkim odborom u dogovorenom rasporedu, u razmacima od šest mjeseci, a čast da prva predsjedja Upravljačkim odborom pripala je Javnoj ustanovi za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravške županije.

Nakon potpisivanja Memoranduma, prisutnima je postav Nacional Memorial centra predstavila Eszter Buchert iz Nacionalnog parka Dunav – Drava. (virovitica-nature.hr)

PETROVO SELO; DONJA ZELINA

Ov tajedan je posvećen prijateljstvu u petrovskoj Dvojezičnoj školi, pokidob u nedilju su doputovali iznova prijatelji iz Donje Zeline, s kimi jur već od tri desetljeća se njeguje prijateljstvo. Uz sudjelovanje na nastavi, na programu su izleti i brojne zanimljive točke skupnoga boravka s ciljem da čim već se vježba hrvatski jezik.

XIV. međunarodni kroatistički znanstveni skup

U organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, Katedre za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Slavističkog odbora Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, od 19. do 20. listopada 2018. u Pečuhu se organizira XIV. međunarodni kroatistički znanstveni skup. Nakon svečanog otvorenja 19. listopada u 11 sati (zgrada Regionalnog centra Mađarske akademije znanosti), slijede plenarna izlaganja i predstavljanje zbornika XIII. međunarodnoga kroatističkog znanstvenog skupa. Rad se prvoga i drugoga dana odvija u sekcijama. Na skupu sudjeluje sedamdesetak znanstvenika iz Hrvatske, Mađarske, Srbije i drugih europskih zemalja, među njima dvadesetak izlagača iz redova hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Hrvatska državna samouprava srdačno Vas poziva na **XI. DRŽAVNU KULTURNU TURNEJU**

koja će se održati u Aljmašu 27. listopada 2018. godine, s početkom u 18 sati u Prosvjetnom centru. U kulturnom programu nastupaju: aljmaški KUD Zora, barčanski KUD Podravina, aljmaški Zbor Bunjevačkog Divan-kluba, aljmaški Dječji tamburaški orkestar. Priredbu podupire: Fond za razvoj ljudskih potencijala Ministarstva ljudskih resursa NEMZ-KUL-18-0430.

TUKULJA

Hrvatska samouprava grada organizira V. susret podunavskih Hrvata Raca, koji će biti 20. listopada 2018. godine u 17 sati, u Općeprosvjetnom domu i knjižnici. Na susretu, uz domaće izvođače, gostuju folklorne skupine iz Bačina, Erčina, Andzabega, Dušnoka i Kalače. Nakon njihova nastupa slijedi veselica uza svirku domaćega sastava Kolo.

Nakit na tradicionalan način

Drugi susret s Udrugom Etnoraj-ogrlice

Kako smo o tom već prije pisali, članice Udruge Etnoraj-ogrlice iz Sesveta u kasno proljeće boravile su kod nas u Koljnofu i na terenu pokazale kako se rade originalni nakiti. S obzirom da Udruga ima sve potrebne potvrde i priznanja, nije im teško u vrlo kratkom roku zainteresirati polaznike radionica. Ovog puta jedna mala skupina imala je priliku posjetiti ih u njihovim prostorijama u Sesvetama. Na sastanku i razgovorima bio je i Ivan Kozlica, predsjednik Udruge Kume iz Zagreba. U prijateljskoj atmosferi pogledali smo malu izložbu njihovih radova, sumirali dosadašnje urađeno i dogovorili se za skorašnji ponovni susret u Koljnofu, u listopadu. Kako se radi o mjestu na Jantarskoj cesti, razmišljamo izraditi originalnu ogrlicu, kombiniranu s jantantom. Povijesna vrela i arheološki nalazi dokazuju da su se i ovdje žene kitile već i u ranoj povijesti, pa prema tome želimo napraviti nešto interesantno, da izgleda tradicionalno, ali ujedno i moderno. Veselimo se ponovnom susretu u Koljnofu!

Franjo Pajrić

VIII. TRIENALNI NATJEČAJ – ZAGREB (IKA)

Pasionska baština i Društvo hrvatskih književnika raspisali su natječaj za književno djelo na temu Muke Kristove ili široko shvaćene općeljudske muke.

Prosudbeno povjerenstvo koje će imenovati Društvo hrvatskih književnika i Pasionka baština, nakon pregleda pristiglih radova, izabrat će one koje će predložiti za tri nagrade.

Sve tri nagrade podrazumijevaju pravo organizatora natječaja da nagrađena djela objavi. U obzir dolaze do sada neobjavljena književna djela, i to roman, veća pripovijetka, drama, poema, te zbirka stihova.

Radove u tri primjerka i priloženu adresu (kontakt) treba poslati na adresu: Udruga pasionska baština, **Barutanski breg 20, 10 000 Zagreb**, zaključno do **1. ožujka 2019.**

Rezultati će javnosti biti priopćeni **na Lirici Velikog petka 17. travnja 2019. god. u 12 sati u prostorijama DHK-a.**